

ОПАНУВАННЯ МЕТОДАМИ ПРАВОВОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ МАЙБУТНІМИ ВЧИТЕЛЯМИ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Попадич Олена Олександрівна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Державного вищого навчального закладу

«Ужгородський національний університет»

[http:// orcid.org/0000-0003-1426-4114](http://orcid.org/0000-0003-1426-4114), olena.popadych@uzhnu.edu.ua

Важливе значення для сучасної системи вищої освіти мають висновки щодо основних завдань і напрямів системи професійної підготовки, викладені у Білій книзі Європейської комісії, зокрема: гуманізація підготовки фахівця і громадянина, всебічний розвиток особистості, підготовка студентів до участі в життєдіяльності суспільства; інтеграція науки, технології і змісту навчання, за якої технологія навчання є максимально наближеною до технології виробництва; розвиток наукових і технологічних мереж; впровадження гнучких «мультимедійних технологій навчання», навчальних пакетів, методик дидактичних вимірювань, оцінювання й самооцінювання; неперервність, тобто навчання і вдосконалення впродовж життя; впровадження гнучких систем навчання; підготовленість до творчої побудови майбутньої кар'єри, конкурентоспроможності, креативної реалізації завдань, відповідальності за свою професійну кар'єру; ретельність, сумлінність у виконанні виробничих завдань, обґрунтуванні і реалізації продуктивних перспектив майбутньої професійної діяльності.

Дослідивши наукові підходи до визначення суті, змісту, форм і методів правової підготовки у закладах вищої освіти, ми виокремили чинники, які зумовлюють специфіку правової підготовки у вищій школі: ступінь правової теорії, враховуючи здобутки світової правової науки; ступінь теорії правової

підготовки учнів і студентів зокрема; узагальнення досвіду сучасних технологій правової освіти, просвітництва, підготовки у вищій школі України та за кордоном; специфіка навчання у ЗВО; особливості студентства як соціальної групи; взаємозв'язок студентів поміж собою; правова складова середовища освіти й розвитку індивіда тощо. Важлива складова фахової підготовки вчителя початкових класів – належний ступінь правової підготовки у ЗВО.

Як відомо, рівень освіченості не визначається виключно обсягом знань, їх енциклопедичністю. З позицій компетентнісного підходу рівень освіченості визначається здатністю розв'язувати проблеми різних рівнів складності на основі наявних знань. За такого підходу цілі освіти описуються в термінах, що відбивають нові можливості учнів, зростання їхнього особистісного потенціалу [1, с. 268].

Методи підготовки є способами організації спільної діяльності педагогів, спрямованої на взаємний розвиток, удосконалення особистості педагога і формування особистості учнів залежно від мети такої підготовки. Для того, щоб окреслені методи були дієвими, варто скористатися певними засобами – здобутками духовної й матеріальної культури. Прийом підготовки – складова методу, що встановлює шляхи реалізації вимог методів підготовки, причому методи і прийоми підготовки – специфічні інструменти в діяльності педагога.

Методичні прийоми є конкретним проявом певного методу підготовки. Вони встановлюють специфіку застосовуваних методів, підкреслюючи індивідуальний стиль роботи наставника. Виховна дія залежить від напряму різних видів діяльності для досягнення виховної мети. Утім дія, яка неправильно інструментує або виражена в грубій, нетактовній формі, перетворюється спочатку на своєрідне гальмо розвитку позитивних поглядів, вчинків, оцінок, а потім і в загальну тенденцію «опору вихованню». Засіб розвитку (дію природи, теплих людських взаємин тощо) замінюють на засіб гальмування. Часто саме у школі нівелюються дитячі воля, радість, рух, життя. Натомість школа замість виховної установи стає установою нагляду й придушення [2, с. 341].

У низці наукових досліджень наголошено на принципах, що студентів як майбутньому педагогові правове виховання потрібне не тільки як особистості, а що воно також слугує невід'ємною ознакою його фахової діяльності. При цьому упущено важливу деталь: у складному процесі правової підготовки всі методи проходять певний спіралеподібний цикл: вони не тільки взаємопов'язані, а й трансформуються у ланцюжку: науковець – підвищення фаху педагога вищої школи – застосування методу викладачами ЗВО у вихованні студентів – застосування методу студентами під час навчання, педагогічної практики й у майбутній фаховій діяльності, аби впливати на учнів

Ми вважаємо, що окресленим зв'язкам методів підготовки, передусім правової, треба відводити істотну роль у формуванні правової освіти, забезпечуючи цілісність і системність. Позаяк студент педагогічного ЗВО, опановуючи той чи інший метод підготовки, підсвідомо трансформує його на власну майбутню фахову діяльність. Тут важлива передусім функція методу підготовки.

Специфіка правової підготовки студентів педагогічного ЗВО полягає також у необхідності ширшого й поглибленішого вивчення основ права, формування широкого правового світогляду як запоруки всебічного розвитку правових освіченості та вихованості майбутнього вчителя. Такий педагог згодом транслюватиме правові цінності, формуватиме ціннісні орієнтації, відповідно ставитиметься до життя, до інших, до навколишньої дійсності.

Наведемо приклади. Щорічно 10 грудня в світі відзначають Міжнародний день захисту прав людини. Ця дата була впроваджена Генеральною Асамблеєю ООН на честь прийняття 10 грудня 1948 року Загальної декларації прав людини, що стала першим світовим документом, який сформулював положення про права людини.

Враховуючи важливе значення правової освіти в подальшій розбудові України як правової держави та необхідності формування педагогічно-правової компетентності майбутнього вчителя початкової школи як однієї з важливих характеристик його професійної діяльності, автором статті в позааудиторний

час проводилися заняття для освоєння студентами виховних заходів з дітьми щодо захисту прав людини (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/news/zahodi-z-ditmi-Shchodo-zahistu-prav-lyudini.htm>).

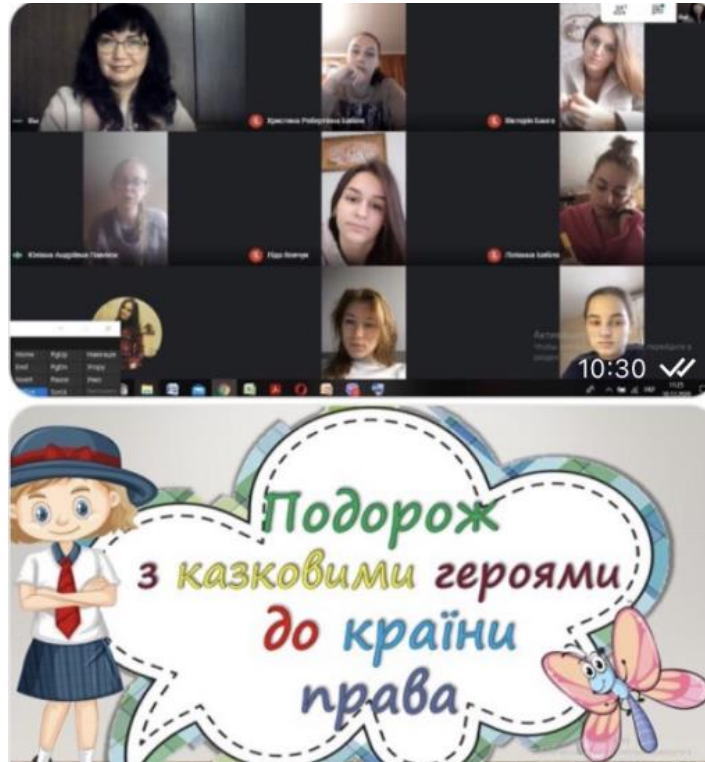

Рис. 1. Онлайн заняття з майбутніми вчителями початкової школи

Учасники заняття пригадали, що до сучасних міжнародно-правових актів про права людини належать: головний закон нашої країни – Конституція України, угоди, спрямовані на запобігання і покарання злочинів, що призводять до грубих масових порушень прав людини, Конвенція про права дитини, Декларація прав дитини, Кодекс про шлюб та сім'ю, Закон України «Про охорону дитинства», Укази Президента України та ін.

Після теоретичної частини заходу учасники зустрічі перейшли до практичного заняття щодо знання дітьми їх прав та провели «Подорож з казковими героями до країни права», в якій, на прикладі героїв відомих казок, розглянули статті Конвенції про права дитини і встановили, яке право, визначене Конвенцією про права дитини, було порушено стосовно того, або іншого героя.

Також учасниці зібрання вирішували кросворди, складали пазли та аналізували основні форми, засоби та методи здійснення правового виховання учнів.

Тож онлайн навчання проведення виховних заходів з дітьми щодо захисту прав людини викликали зацікавленість у присутніх та жваве обговорення.

Таким чином, розвиток професійної педагогічно-правової компетентності учителя початкової школи – це цілеспрямована діяльність закладів вищої освіти щодо забезпечення психолого-педагогічної та правознавчої підготовки учителя, а такого роду заходи формують у студентів комплексні компетентності вчителя початкової школи. Отож, функціональний зв'язок методів правової підготовки майбутніх учителів початкової школи полягає в їхньому цілісному й системному застосуванні, забезпеченні неперервності використання одного й того самого методу на різних стадіях діяльності науковців, педагогів та студентів.

Список використаних джерел

1. Паламар С. Компетентнісний підхід як методологічний орієнтир модернізації сучасної освіти. *Освітологічний дискурс*. 2018. № 1–2. С. 267–278.
2. Маленкова Л. И. Теория и методика воспитания : учеб. пособ. Москва : Педагогическое общество России, 2002. 480 с.